

Ale ZABAWA!

*Czy konie się bawią?
Oczywiście! Wie to każdy, kto kiedykolwiek obserwował grupę koni wypuszczonych na łąkę. Czy zabawa ma wpływ na inne aspekty ich życia? Oczywiście! Dowiedz się, jaki, i co z tego wynika dla ciebie i twojego wierzchowca!*

Konie bawią się całe życie, od źrebięctwa. Najchętniej bawią się w parach

**NASZ
EKSPERT**

**LEK. WET.
JOLANTA
ŁAPIŃSKA**

lekarz weterynarii, zoopsycholog, behawiorysta, zajmuje się terapią zaburzeń zachowania psów i kotów. Współpracuje z Akademią für Tiernaturheilkunde w Hamburgu w zakresie przygotowywania materiałów dydaktycznych dla studentów. Jest członkiem Międzynarodowego Stowarzyszenia Antrozologicznego ISAZ (The International Society for Anthrozoology).

**DLA
KONI
PONIŻEJ
CZWARTEGO
ROKU ŻYCIA
MOŻLIWOŚĆ
ZABAWY JEST
WARUNKIEM
PRAWIDŁOWEGO
ROZWOJU.**

Konie bawią się przez całe życie. Pierwsze zabawy zaczynają już jako 2-3 dniowe źrebaki. Konie najchętniej bawią się w parach. Takie pary tworzą osobniki w podobnym wieku, najczęściej tej samej płci i podobnego rozmiaru. Końskie przyjaźnie są bardzo trwałe, z reguły na całe życie. Jako zwierzęta stadne, nigdy nie wybierają samotności, bo obecność innych koni daje im poczucie bezpieczeństwa i jest niezbędnym warunkiem ich dobrostanu.

Zabawa u koni jest zachowaniem elastycznym, co znaczy, że nie jest konieczna do przeżycia, ale jest potrzebna do zapewnienia dobrego samopoczucia. Dla osobników poniżej 4 roku życia zabawa jest zachowaniem nieelastycznym, a to oznacza, że jest niezbędnym czynnikiem prawidłowego rozwoju.

Zabawa ma ogromne znaczenie dla koni, bo pozwala doskonalić umiejętności przydatne w życiu takie, jak poprawa sprawności fizycznej i koordynacji, umiejętności ucieczki, czy prawidłowych zachowań reprodukcyjnych. Poprzez zabawę konie także budują relacje i więzi społeczne.

RODZAJE KOŃSKIEJ ZABAWY:

- szczypanie i popychanie
- gonitwy i ataki
- zabawa z wykorzystaniem różnych przedmiotów i zabawek

Szczypanie i popychanie jest z reguły zaproszeniem i wstępem do zabawy, które potem przeradza się w gonitwę, ataki oraz wspinięcie i podgryzanie się po nogach i szyi. Często konie wykorzystują do zabawy kantary, które wzajemnie ciągną i gryzą. Kłaczki bawią się spokojniej i są bardziej stateczne od wałachów.

Konie wolą się bawić ze sobą, ale jeżeli nie mają takiej możliwości, często wykorzystują do zabawy różne przedmioty, np. gałęzie, kartonowe pudło czy dużą piłkę, którą popychają i gonią.

Dr wet. Alexali Brubaker z Uniwersytetu w Kalifornii przeprowadziła badanie, w którym dokonała oceny chęci do zabawy i ciekawości u 25 kłaczki i 21 wałachów, w wieku od 3-29 lat. Badanie polegało na obserwa-

Starsze konie były mniej zainteresowane przedmiotami i bawiły się nimi krócej niż osobniki młode

Więcej uwagi poświęcały przedmiotom osobniki bardziej społeczne niż mniej społeczne

Większość koni uznała sześcian z plastikowych rurek za najciekawszą zabawkę i bawiła się nią chętniej niż pozostałymi. Wg dr Brubaker przyczyną tego może być nietrwałość

cji zachowania koni na ich własnych wybiegach, po udostępnieniu im kolejno 3 przedmiotów: dużej piłki do jogi, plastikowego latającego talerza i dużego sześcianu zrobionego z połączonych ze sobą plastikowych rurek. Na podstawie analizy nakręconych filmów dokonano oceny zachowań zabawowych poszczególnych koni i wyciągnięto następujące wnioski:

zabawki, która łatwo się rozpadała, a konie wyglądały na zadowolone z tego powodu

Nie występowały znaczące różnice między kłaczkami a wałachami w czasie, po jakim podchodziły do zabawek oraz długości zabawy, co było interesującym spostrzeżeniem, bo dorosłe kłaczki z reguły bawią się mniej niż wałachy.

BAW SIĘ DOBRZE!

Biorąc pod uwagę fakt, że konie śpią nie dłużej niż 2 godziny na dobę, warto zastanowić się co nasze konie robią w swoim wolnym czasie. Konie zamknięte w boksach nie śpią, tylko beczynnie stoją, co jest całkowicie sprzeczne z ich naturą. Zgodnie z naturą konie większość swojego czasu spędzają poruszając się i skubiąc trawę w poszukiwaniu smakowitych roślin, a także nawiązując interakcje z pozostałymi członkami stada.

Konie zamknięte w stajniach i wychodzące pojedynczo na małe, piaszczy-

Dla zdrowia Stymulujące środowisko powinno zawierać następujące elementy:
 - możliwość pasienia się minimum 14 godzin dziennie – duże ilości siana, słomy, trawiaste pastwiska
 - możliwość swobodnego ruchu
 - wybiegi, kontakty z innymi końmi, możliwość zabawy
 - obecność kory, gałązek, liści w ilości do 10% diety
 - możliwości podejmowania decyzji

ste wybiegi żyją w skrajnie zubożałym środowisku. To sprawia, że są sfrustrowane, wycofane, bardziej się płoszą i wolniej się uczą. W wielu przypadkach zubożałe środowisko życia jest przyczyną zaburzeń obsesyjno - kompulsywnych takich, jak np. tkanie, łykanie, bawienie się językiem, czy moczenie siana w wodzie.

Wzbogacone środowisko i stymulacja umysłowa zapobiegają powstawaniu tego typu problemów, a poprzez wpływ na tworzenie się nowych połączeń komórek w mózgu znacząco poprawiają procesy uczenia się i zapamiętywania u koni.

Badania przeprowadzone na szczu-

rach w latach 60 XX wieku pokazały, że szczurka trzymane w wzbogaconym środowisku, z dostępem do różnych zabawek, miały o 25% bardziej rozwinięte mózgi niż szczury trzymane w środowisku ubogim, czyli w pustej klatce z dostępnym jedzeniem.

Mózgi szczurów ze wzbogaconego środowiska charakteryzowały się większą ilością komórek nerwowych, bardziej skomplikowanym systemem połączeń między nimi i ich zwiększoną aktywnością, co jest podstawą procesów uczenia się i zapamiętywania.

Podobne wyniki otrzymano w badaniach przeprowadzonych na innych gatunkach ssaków.

Dlatego za względu, zarówno na poprawę jakości życia, jak i efektywności treningu, bardzo ważne jest zapewnienie naszym koniom wzbogaconego środowiska.

Poza umożliwieniem kontaktu i zabawy z innymi końmi, co ma podstawowe znaczenie dla ich dobrego samopoczucia, można także uatrakcyjnić środowisko stajennie i na wybiegu, tak aby było bardziej stymulujące i ciekawe.

Wbrew pozorom jest to dosyć łatwe do zrobienia, ale wymaga trochę pomysłowości i dobrych chęci.

CIEPŁO-ZIMNO

Jednym ze sposobów uatrakcyjnienia życia konia jest ukrywanie małych kawałeczków marchewki, jabłka, pietruszki w sianie, czy w słomie. To zachęci konia do przeszukiwania ździebeł siana i słomy i wybierania smacznych kąsków, co jest jego naturalnym zachowaniem. Fot marchewka w sianie. Poszukiwanie smakołyków sprawi, że koń będzie się poruszał po boksie, a nie stał w miejscu, a to poprawi jego samopoczucie, ale także dodatkowo korzystnie wpłynie na zdrowie jego nóg i pracę przewodu pokarmowego. Niewielką ilość siana można posypać suszonymi ziołami, albo wymoczyć je w wodzie z dodatkiem zaparzonej herbaty owocowej, przez co nabierze owocowego zapachu. Nawet jeżeli naszemu koniowi nie będzie odpo-

wiało dane zioło czy zapach, to nie jest to wysiłek stracony, bo każdy nowy zapach to nowy bodziec stymulujący, który wzbogaca jego życie. Dodatkowo koń ma wtedy możliwość wyboru i podjęcia decyzji czy to zje, czy nie, a możliwość podejmowania decyzji jest ważnym i potrzebnym elementem życia każdego dorosłego osobnika.

W przypadku gdy mamy do dyspozycji wyłącznie piaszczyste wybiegi, można na nich rozkładać siano małymi porcjami w różnych miejscach, w taki sposób, aby koń jedząc siano poruszał się. Jedzenie w ruchu jest naturalnym zachowaniem koniowatych i bardzo ważnym czynnikiem zmniejszającym ryzyko kolek.

LIŚCIE I GAŁĘZIE

Koniowate żyjące w naturalnym środowisku obgryzają liście, gałązki i korę drzew. Są to potrzebne składniki końskiego jadłospisu i powinny stanowić do 10% diety. Jeżeli konie nie mają dostępu do kory, liści i gałęzi, zaczynają obgryzać ogrodzenia wybiegów i drzwi boksów. Fot. gałęzie Dlatego powinno się udostępnić na wybiegach gałęzie, który są chętnie przez konie obgryzane, a także służą jako zabawki do noszenia, szarpania i podrzucania. Można także stworzyć smakowite drzewko nabijając na zawieszanej na ogrodzeniu gałęzi kawałki jabłka, suchego

chleba, marchewki i innych przysmaków. Urozmaici to czas, szczególnie koniom przebywającym pojedynczo na wybiegu. Fot. Smakowite drzewko

Zabawki dla koni można przygotowywać zgodnie z własną inwencją i wyobraźnią. Ważne jest tylko, aby zdobycie smakowitego kąska nie było trudne. Konie w warunkach naturalnych mają pożywienie dostępne przez cały czas i zdobywanie go nie leży w ich naturze. Jeżeli coś jest trudne do zdobycia, to z tego rezygnują. Dlatego zabawki powinny być bardzo proste, a smakołyki łatwo dostępne. Próbując różnych modeli, trzeba tak modyfikować zabawki, aby konie chętnie z nich korzystały.

